

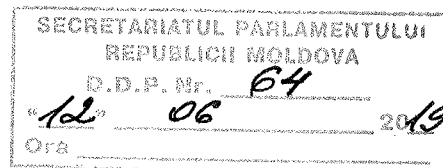
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul art. 73 al Constituției Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează spre examinare Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Anexă:

1. Proiectul de lege
2. Nota informativă

Deputați în Parlament:

[Handwritten signatures of three deputies]
V. Odnoshenko
V. Batrincea
I. I. I.

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Lege **pentru modificarea și completarea Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998** **privind sistemul public de pensii**

Parlamentul adopta prezenta lege organică.

Art. I – Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (republicată în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 42-44/247 din 12 martie 2004) cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 9 se completează cu litera f), cu următorul conținut:
”f) pensie personală”

2. Secțiunea 2 se completează cu articolul 15², cu următorul conținut:
”**Articolul 15². Pensia personală**

(1) Suplimentar la pensie, asiguratul care confirmă un stagiu de cotizare de 45 ani beneficiază de 15 % din cuantumul pensiei medii pe țară pentru anul precedent.

(2) Pentru următorii doi ani suplimentar de cotizare, asiguratul va beneficia de supliment în cuantum de 2% la pensia stabilită, calculat din cuantumul pensiei medii pe țară.

(3) Pensia personală va fi acordată următoarelor categorii de persoane:

a) asigurații beneficiari de pensie pentru limita de vîrstă de la 1 ianuarie 2017;

b) asigurații care au intrat în sistem pînă la 1 ianuarie 2017 și beneficiază de pensiei pentru limita de vîrstă, pensie pentru vechimea în muncă, pensie pentru unii angajați în domeniul culturii.

3. Articolul 13 va fi expus în următoarea redacție:

”**Articolul 13. Indexarea pensiei**

(1) Pensile se indexează semestrial: la data de 1 aprilie și la data de 1 octombrie.

(2) Coeficientul de indexare constituie 15 la sută din cuantumul pensiei calculate.

(3) În cazul cînd cuantumul pensiei calculate este mai mic decît minimumul de existență pentru pensionari, calculat pentru anul precedent, se aplică coeficientul de majorare, în mărime de 20 la sută din cuantumul pensiei calculate – pînă la atingerea mărimii minimumului de existență mediu pe lună pentru o persoană.”

4. Articolul 21 va fi expus în următoarea redacție:

”Articolul 21. Pensia de dizabilitate

Cuantumul pensiei de dizabilitate se calculează în raport cu gradul de dizabilitate conform formulelor din anexa nr.3, parte integrantă a prezentei legi, dar nu va fi mai mic decît minimumul de existență pentru anul precedent.

5. Articolul 27 se completează cu aliniatul (4) cu următorul cuprins:

”(4) În cazul decesului asiguratului, beneficiar al dreptului la pensia pentru limită de vîrstă, într-un termen mai mic de 5 ani de la data obținerii acestui drept, categoriile de urmași, prevăzuți la art. 25, vor beneficia de dreptul la pensia asiguratului în cuantum integral pe o perioadă calculată conform formulei: $T=5-p$, unde:

T – perioada pentru care urmașii vor beneficia de dreptul la pensie;

p – perioada în care asiguratul a beneficiat de dreptul la pensia pentru limita de vîrstă.”

6. Articolul 33 se modifică și se completează după cum urmează:

1) După alin. (2) se introduce alin. (2¹) cu următorul cuprins:

”(2¹) Reexaminarea cuantumului pensiei pentru pensionarii care și-au realizat dreptul la pensie pînă la 01 ianuarie 1999 va fi efectuată în conformitate cu noua formulă de calcul a pensiei pentru limită de vîrstă. ”

2) La alin. (4¹) sintagma ”*nu mai des decît o dată la doi ani*” va fi înlocuită cu ”*anual*”.

Art. II – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prevederile prezentei legi intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi va aduce actele sale în conformitate cu prezentele prevederi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Notă informativă

la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii

Scopul proiectului de lege constă în asigurarea echității în rândul beneficiarilor de pensii, racordarea normelor de pensionare în vederea asigurării egalității de șanse și asigurarea unui trai decent.

Condițiile care au impus elaborarea proiectului, finalitățile urmărite

Declarația universală a drepturilor omului, în art. 25, prevede că orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii, are dreptul la asigurare în caz de boală, invaliditate, bătrânețe, etc. Aceeași normă se regăsește și art. 47 al Constituției Republicii Moldova.

Este oportun să menționăm că și Comitetul ONU pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale a recomandat Statului creșterea nivelului cuantumului pensiilor astfel, încât acestea să permită un standard de viață adecvat și drept un prim pas să atingă nivelul minim de existență (*Observațiile finale ale Comitetului ONU pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale (sesiunea 2-20 mai 2011, Geneva)*).

Practica internațională în ceea ce ține de domeniul social, inclusiv sistemul de pensionare este diferit de la un stat la altul, în dependență de nivelul de trai al și speranța de viață a populației.

Pe lângă pensia de bază, unele state au prevăzut și sisteme individuale de pensii, cele mai cunoscute fiind *Registered Retirement Savings Plan (RRSP)*; *Individual Retirement Arrangement (IRA)*; *Individual Savings Account (ISA)*.

IRA – este Planul individual de pensii care este instituit și funcționează în SUA, fiecare persoană care primește venituri impozabile, fie că sunt salarii, comisioane, bonusuri, etc, poate beneficia de acest sistem. Deschizând un cont IRA, persoana poate regulat să transfere mijloace financiare din venitul său, acești bani nu vor fi impozitați pînă nu vor fi retrași din cont. Prin urmare, dacă angajatul își primește salariul acesta este impozitat, dacă salariatul este deținător al contului IRA și își transferă salariul pe respectivul cont atunci mijloacele financiare îi nu sunt pasibile impozitării.

Acest sistem îi oferă posibilitatea persoanei să acumuleze mijloace financiare pe parcursul întregii vieți. Impozitul este reținut în dependență de suma care va fi ridicată din contul IRA. Suma maximă ce poate fi transferată în contul IRA pe parcursul unui an, din anul 2008, este de 5000 dolari plus 1000 dolari care sunt deja pe cont și care "lucrează" pentru beneficiar.

ISA – contul individul de depozit este instrumentul financiar depozitar de bază din Marea Britanie, care asemeni celui din SUA, permite asigurarea

mijloacelor financiare ale populației de impozite.

Astfel, pentru mijloacele financiare din contul ISA persoana primește un procent stabilit, care nu poate fi impozitat. Mijloacele financiare din cont pot fi investite în acțiuni sau fonduri de investiție, orice venit din acesta nu se va impozita, la fel banii pot fi investiți în polițe de asigurări, care la fel nu sunt impozabile.

Un alt sistem individual de depozit este cel canadian – **RRSP**, care este asemănător celui englez și american. Acest sistem, la fel protejează mijloacele financiare ale populației de impozit.

În **Federația Rusă** se implementează sistemul de pensie personală pentru persoanele care au merite deosebite în diverse domenii. Quantumul pensiei personale depinde de fiecare caz în parte, în dependență de meritele persoanei, de securitatea materială și de numărul membrilor de familie pe care îi are la întreținere. Suma variază între 2000 și 1200 ruble.

Potrivit standardelor internaționale, fiecare stat în parte își are marja sa de apreciere în ceea ce privește securitatea vieții cetățenilor, dar are și obligația de a le asigura un trai decent.

Dreptul la pensie nu poate fi interpretat în sensul că se garantează și un anumit quantum al dreptului patrimonial, ci plata acestuia ca un drept câștigat. În conformitate cu prevederile art. 16 din Constituția R. Moldova statul garantează egalitatea în drepturi a cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.

Sistemul public de asigurări sociale din Republica Moldova s-a bazat pe principiul obligativității, contributivității și solidarității între generații, iar pe parcursul anilor a suferit mai multe reformări.

Principalele prevederi și elemente noi ale proiectului

La sfârșitul anului 2017 în Republica Moldova erau peste 711 mii de beneficiari de pensii.

Mărimea medie a pensiilor, la 01 ianuarie 2018, constituia 1527,87 lei. Cei mai mulți dintre pensionari, și anume 532,9 mii persoane, beneficiază de pensie pentru limita de vîrstă, care în medie constituie 1457 lei, alte circa 128,5 mii persoane primesc pensie de dizabilitate, al cărei quantum, în mediu, este de 1149 lei. Cea mai mică pensie este pensia de urmaș de care beneficiază circa 13 mii persoane, cu un quantum mediu de 755 lei.

Beneficiarii de pensii, a căror mărime a fost mai mică comparativ cu minimul de existență, chiar și după indexarea de la 1 aprilie, beneficiază de un supliment sub formă de alocație a cărei mărime constituie 180 lei.

Prin indexarea pensiei o dată pe an, în baza indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent beneficiarilor de pensii le este îngăduit dreptul la un trai decent fiindcă se diminuează valoarea mijloacelor financiare care este diferită de la an la an.

Potrivit datelor statistice oferite de Casa Națională de Asigurări Sociale, în sistemul public de asigurări sociale sunt circa 9151 persoane cu o vechime în muncă mai mare de 45 ani, dintre care 8283 persoane beneficiază de pensie pentru vechime în muncă.

Categoria de pensii	Nr. beneficiarilor la 01 ianuarie 2017	Mărimea medie a pensiei la 1 ianuarie 2017	Stagiul de cotizare	Numărul de persoane
Pensii pentru limita de vîrstă,	531801	1301,14 lei	15-20 ani	24888
			21-25 ani	49262
			26-30 ani	82512
			31-35 ani	137474
			36-40 ani	167379
			41-45 ani	59762
			46-50 ani	6713
			51-55 ani	861
			56-60 ani	446
			61 ani și mai mulți	263
Pensii pentru vechimea în muncă	71	738,37 lei	15-20 ani	25
			21-25 ani	20
			26-30 ani	23
			31-35 ani	0
			36-40 ani	2
			41-45 ani	0
			46-50 ani	0
			51-55 ani	0
			56-60 ani	0
			61 ani și mai mulți	0

Prin proiectul de lege în cauză se propune introducerea așa numitei "pensii personale" ce constă în acordarea unui adaos de 15% la pensia de bază pe care o are persoana la momentul intrării în vigoare a prezentei legi. Acest adaos de 15% este destinat pensionarilor cu un stagiul de muncă de cel puțin 45 ani. Adaosul la pensie va fi determinat din cuantumul pensiei medii pe țară pentru anul precedent.

Pentru fiecare alți doi ani de cotizare la cei 45 ani persoana va mai beneficia de un adaos de încă 2%.

Se propune ca "pensia personală" să fie acordată: beneficiarilor de pensii pentru limită de vîrstă de intrați în sistem de la 1 ianuarie 2017 și a beneficiarilor de pensii pentru limită de vîrstă, pensii pentru vechime în muncă, pensie pentru unii angajați din domeniul culturii, deoarece aceste categorii primesc cele mai mici pensii.

Această mențiune este motivată de faptul că mărimea pensiei este diferită în dependență de categoria de pensie, astfel, de acest supliment nu vor beneficia procurorii, judecătorii, și alte categorii de persoane ce beneficiază de pensie specială.

Proiectul este menit să asigure un nivel mai înalt de echitate pentru pensionarii de vîrstă, moștenitorii acestora, precum și persoanele cu dizabilități.

Astfel, proiectul de lege, de asemenea, prevede:

- Dreptul la indexarea pensiei de două ori pe an: la 1 aprilie și la 1 octombrie, cu aplicarea coeficientului de majorare cu 15 la sută.

- Aplicarea coeficientului de majorare, de 20 la sută din quantumul pensiei calculate – în cazul, cînd quantumul pensiei calculate este mai mic decît minimul de existență pentru pensionari, calculat pentru anul precedent.

Adoptarea acestor modificări vor contribui la formarea bazei legislative pentru asigurarea unui nivel de trai pentru cetățenii Republicii Moldova, majorînd treptat nivelul pensiei.

Totodată, proiectul prevede garanții sociale pentru persoanele care beneficiază de pensie de dizabilitate, și anume că, mărimea pensiei de dizabilitate nu va fi mai mică decît quantumul minimului de existență pentru anul precedent.

Acest amendament derive din obligația statului de a asigura persoanelor cu dizabilități protecție socială.

Prin pct. 5 se propune garantarea de către stat a unui termen minim de 5 ani de primire a pensiei de către urmași, în cazul decesului timpuriu al asiguratului. Dacă asiguratul a decedat mai devreme de 5 ani de la data realizării dreptului la pensie, pensia pe care o primea urmează a fi achitată urmașilor săi pe un termen, care în cumul cu perioada care s-a scurs de la data pensionării, constituie 5 ani.

Spre exemplu: dacă asiguratul a decedat după 2 ani de la data ieșirii la pensie, atunci urmașii vor mai beneficia încă 3 ani de pensia pe care o primea asiguratul.

Această propunere a fost elaborată ca răspuns la majorarea vîrstei de pensionare. În condițiile unei speranțe de viață net inferioare celei din majoritatea statelor europene, este absolut necesar ca urmașii persoanelor care au contribuit la bugetul asigurărilor sociale de stat pe parcursul a zeci de ani să poată beneficia de pensia meritată de asigurat, în cazul decesului prematur al acestuia.

O altă modificare propusă ține de oferirea dreptului la recalcularea anuală a pensiei pentru acele persoane care după realizarea dreptului la pensie continuă să activeze în cîmpul muncii.

Modificările operate la data de 16 decembrie 2016 în Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, stabilesc că au dreptul la recalcularea pensiei persoanele care continuă să activeze în cîmpul muncii după realizarea dreptului la pensie doar o dată la doi ani.

În scopul asigurării unui echilibru social dintre pensionarii care și-au realizat dreptul la pensie pînă la 01 ianuarie 1999, se propune operarea modificărilor la art. 33 din Legea nr. 156/1998 care va garanta dreptul la recalcularea quantumului pensiei, pentru această categorie de beneficiari, după noua formulă de calcul a pensiei pentru limita de vîrstă.

Amendamentele propuse derivă și din Recomandarea Comitetului ONU pentru drepturile economice, sociale și culturale către autoritățile R. Moldova potrivit căreia statul trebuie să asigure creșterea mărimii pensiilor astfel, încît pensia să permită beneficiarilor un standard de viață adecvat, iar ca prim pas quantumul pensiei să fie adus la nivelul minimului de existență.

Impactul proiectului asupra domeniului social

După cum s-a menționat și supra, cuantumul pensiei este stabilit individual de la un stat la altul, dar totodată, fiecare stat întreprinde toate măsurile ce se impun pentru a asigura un trai decent persoanelor care au ajuns la vârsta de pensionare.

Implementarea prevederilor de lege vor duce la îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor de pensii.

Locul actului în sistemul legislației

Acest proiect de lege se încadrează în categoria actelor legislative organice prin prisma conținutului și specificul de reglementare a relațiilor social-economice.

Argumentarea economico-financiară

Pînă la 1 aprilie 2019, cuantumul pensiei minime pentru limita de vîrstă a constituit 1079,33 lei. De la 1 aprilie 2019, pensiile au fost indexate cu 5,3 % pentru 690 186 mii beneficiari.

Cuantumul pensiei minime pentru dizabilitate constituia, la 31 martie 2019: în caz de dizabilitate severă – 809, 50 lei, în cazul dizabilității accentuate – 755,53 lei, în cazul dizabilității medii – 539, 67 lei.

Pentru implementarea proiectului de lege sunt necesare alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat. Calculul corect al sumei necesare va fi realizat de Guvern, avînd în vedere că informația despre pensia calculată și stabilită per beneficiar este detinută de organul de asigurări sociale.

Preventiv este calculată doar suma necesară pentru prevederea ce ține de pensia personală, și anume - 27480,0 mii lei anual.

V. Obnashko